

חנוכה

ההבדל בין נרות חנוכה לנרות המנורה במקדש

נס פך השמן הוא אמנם הסיבה הישירה למצוות הדלקת נר חנוכה, אולם בעוד שבמנורת בית-המקדש היו רק שבעה נרות, הרי בחנוכייה של חנוכה יש שמונה קנים ואנו מדליקים בה שמונה נרות.

ההסבר על כך הוא: מנורת שבעת הקנים, שדלקה בבית-המקדש, התאימה למצב רגיל וטבעי, שבו הרוחניות שולטת. במצב רגיל זה, כאשר אפשר לקיים את רצון השם ללא כל הפרעות ומכשולים, אפשר להסתפק בשבעה נרות. אולם כאשר נוצר מצב בלתי-רגיל, כשהחשיכה הרוחנית עולה וגוברת, אי-אפשר להסתפק בשבעה נרות, אלא צריך להדליק שמונה. נרות החנוכה באו דווקא בעקבות התגברות כוחות הנגד והתעצמות החושך. הם נקבעו לאחר שהיוונים "גזרו גזירות על ישראל וביטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות... ולחצום לחץ גדול" (כלשון הרמב"ם). כאשר נתרבו הקשיים והשתבש מצב הדברים הרצוי והטבעי, שוב אין די בשבעת נרות המנורה. כנגד תגבורת החושך, דרושה גם תוספת באור. זו, בעצם, מטרתם של נרות החנוכה להאיר באור רוחני-אלוקי את חושך העולם, המסתיר ומעלים על האמת האלוקית. ולכן, כדי שנוכל לעמוד במשימה זו בתקופה של חשיכה רוחנית גוברת, ניתן לנו הנר השמיני, הנר הנוסף.

כמו כן איננו מדליקים בכל יום אותו מספר נרות, אלא הסדר הוא שמוסיפים מיום ליום. בכל יום מוסיפים ומגבירים את עוצמת האור עד אשר מגיעים, לכאורה, אל השלמות אל היום השביעי, שבו מדליקים שבעה נרות כנגד שבעת הנרות של מנורת בית-המקדש. אולם מיד למחרת אומרים לנו: הדליקו נר נוסף נר שמיני! דבר זה ממחיש את הצורך להגביר אור כנגד התעצמות החושך. בנקודה סימלית זו מסתיימים ימי החנוכה, כשהם מותירים אחריהם מעין צו תמידי: לעולם לא לדרוך במקום, לא להסתפק בקיים, אלא תמיד להוסיף באור; ועל כל תוספת בצד השלילי, יש להרבות בצד החיובי עד שהאור יסלק כליל את החושך.

מעבר לזאת, בבית-המקדש דלקה המנורה בתוך ההיכל, בפנים הבית, ואילו את נרות החנוכה אנו מציבים דווקא "על פתח ביתו מבחוץ". בזמן שבית-המקדש קיים וממנו אורה יוצאת לכל העולם כולו, די בהדלקת הנרות בפנים, בתוך הבית. אולם כאשר "החושך יכסה ארץ" או כלשון הגמרא (לגבי זמן הדלקת נרות החנוכה): "משתשקע החמה" אי-אפשר עוד להסתפק באור המאיר בתוך הבית, אלא צריך להדליק אור גם בחוץ, במקום החושך. כאשר יש חשש שהדברים השליליים הסובבים את הבית מבחוץ יחדרו גם פנימה ויעיבו על האור שבו, אין להסתפק בהארת פנים הבית, אלא חובה להציב את הנרות המאירים דווקא בפתח הבית, כדי ש'רשות הרבים' תואר אף היא מאור הנרות.

גם בימינו אלה, כאשר נוצרה בעולם נסיגה במידת הדבקות באמונה ובערכי-אמת, צריך להגיב על כך בהגברת האמונה ובהפצתה החוצה. בימים כאלה אסור להסתגר בתוך המסגרת החיובית, שכן הרוחות השליליות המנשבות בחוץ עלולות לחדור פנימה. צריך לצאת החוצה ולהפיץ אור, ורק אז אפשר לשמור על האור הפנימי ואף למשוך אליו את אלה הנמצאים בחוץ.

הקב"ה נותן ליהודי כוח מיוחד דווקא בגבור החשיכה להדליק שמונה נרות ולא שבעה, להעמידם מחוץ לבית ולא בתוכו. כל זאת, כדי לאפשר לו להתגבר על כל המכשולים והעיכובים הנקרים בדרכו. ניתן לנו הכוחות הדרושים, וצריך רק להשתמש בהם ולהוציאם לפועל. משום כך נאמר על נרות חנוכה שהם "אינם בטלים לעולם". נרות בית-המקדש בטלו כאשר החושך גבר והביא עימו את חורבן הבית והגלות שלאחריו, אבל שמונת נרות החנוכה, שכל יעודם הוא להתמודד עם החושך ולהאירו נרות אלה "אינם בטלים לעולם!"

חנוכה

מקור: מתוך סיכום של דברי הרבי מליובאוויטש.